

► Zápis o pitvě zavražděného krále Jindřicha IV.

Historický úvod:

Francouzský král Jindřich IV. přinesl Francii mír. Na trůn nastoupil roku 1589 po dlouhých desetiletích náboženských válek a o devět let později vydal edikt nantský, který vedle preferovaného katolického vyznání toleroval také vyznání kalvínské: francouzští kalvinisté (hugenoti) dostali záruky, že nebudou pronásledováni a dostali do svých rukou pevnosti a paritní zastoupení v rozhodujících správních i soudních orgánech země. Po svém nástupu velmi rychle obnovoval Francii, která opět začala hrát důležitou roli i na mezinárodní scéně. Dne 14. května 1610 byl však zavražděn fanatickým katolíkem jménem François Ravaillac v ulici de la Ferronnerie, když jel v kočáře navštívit svého prvního ministra Sullyho, jenž ležel nemocný ve svém paláci. Nešlo o první vraždu francouzského krále (1589 takto zemřel Jindřich III.), způsobila však v Evropě šok i v kontextu probíhajících diskuzí o možnosti vraždy tyrana, do nichž byla prostřednictvím letákové literatury zapojována i veřejnost.

Jeden z královských chirurgů Jacques Guillemeau sepsal na základě posudků dalších chirurgů a královských lékařů odborný posudek z pitvy mrtvého krále nazvaný *Protocol d'autopsie du Roi Henri IV.*

Vydání pramene v originále:

Leták s popisem mrtvého těla Jindřicha IV. je uložen například v Městské knihovně v Orléansu (Bibliothèque municipale d'Orléans) a dostupný je také online:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jacques_Guillemeau_-_Autopsie_Henri_IV.jpg

PŘEKLAD (z francouzského originálu přeložila Hana Fořtová):

Zpráva o otevření těla zesnulého krále Jindřicha Velikého, čtvrtého toho jména, krále Francie a Navarry, k němuž došlo patnáctého dne měsíce května roku 1610 ve čtyři hodiny večer. [Král] byl raněn předchozího dne nožem, když se nacházel ve svém kočáru, a svému zranění bezprostředně podlehl poté, co pronesl několik slov a ústy vychrlil krev.

Lékaři a chirurgové níže podepsaní shledali následující:

Jedna rána na levé straně mezi podpažím a prsem na druhém a třetím žebrou odshora, u vstupu široká napříč na jeden prst, pokračující po hrudním svalu k uvedenému prsu; dlouhá na čtyři prsty, aniž by pronikla do hrudi.

Druhá rána níže, mezi pátým a šestým žebrem uprostřed téže strany, u vstupu široká napříč na dva prsty, pronikající do hrudníku a propichující jeden z laloků levé plíce a přetínající tepenně žilní kmen na šíři malíčku, malý kousek nad levým srdečním ouškem. Z toho místa jedna i druhá plíce čerpaly krev, která se řinula proudem ústy; navíc se krví plíce tak naplnily, že byly celé černé jako podlitina.

Velké množství sražené krve se nacházelo též v hrudní dutině a malé množství v pravé srdeční komoře, což dohromady způsobilo, že velké cévy z ní vycházející byly stlačené a neschopné průtoku, a dutá žíla na pravé straně (velmi blízko srdce) vypadala zčernalá v důsledku pohmoždění způsobeného špičkou nože.

Z toho důvodu všichni usoudili, že tato rána byla jedinou a nutnou příčinou smrti.

Všechny ostatní části těla byly zcela neporušené a zdravé a celé tělo mělo velmi dobrou teplotu a velmi krásnou stavbu. Učiněno v Paříži dne a roku řečeného výše.

královští lékaři: A. Petit, A. Milon, Delorme, Regnard, Heroard, Le Maistre, Falaiseau, De Maierne, Hubert, Le Mirrhe, Carre, Auberi, Yvelin, Delorne mladší, Hautin, Pena, Lusson, Sequin

královští chirurgové: Martel, Pigrai, Guillemeau, Regnaud, Garde, Philippes, Jarret, De la Nove, Joubart, Berard, Bachelier, Robillard

■ Historické otázky přímé

(odpověď lze nalézt v samotném textu):

1. Kterým královstvím Jindřich IV. vládl?
2. Jak dlouho král umíral?
3. Co bylo příčinou smrti?
4. V jakém jazyce byl popis vydán a proč?

■ Historické otázky kontextuální

(otázka vychází z textu, odpověď je třeba nalézt s pomocí dalších textů, např. učebnice, internetu atd.)

1. Proč a kým byl francouzský král Jindřich IV. zavražděn?
2. Kdo a kdy provedl první veřejnou pitvu mrtvého těla na světě?
3. Jaký byl v 17. století rozdíl mezi lékařem a chirurgem?
4. Pokud se v protokolu praví, že rána byla jedinou příčinou smrti, proč myslíte, že daná věta v protokolu byla?
5. Zkuste nalézt rozdíl mezi vraždou a popravou krále. Znáte nějakého popraveného krále?
6. Roku 2010 během čtyřsetletého výročí Jindřichovy smrti proběhla médii zpráva, že byla nalezena jeho hlava. Zkuste o této události nalézt z dostupných zdrojů co nejvíce informací a sdělit je spolužákům.

■ Vazba na rámcový vzdělávací program pro gymnázia:

RVP G: vymezí základní znaky stavovství a absolutismu; uvede konkrétní projevy v jednotlivých zemích a příklady střetů